

نگاهی به معنا و ابعاد بعثت

پیامبر اعظم ﷺ

براساس بیانات امام خامنه‌ای

به‌طور خلاصه شاید بتوان گفت «بعثت حضرت خاتم‌الانبیاء ﷺ حادثه‌ای است که با اصل حادثه خلقت انسان باید مقایسه شود.» «۱۳۷۱/۱/۱ و نیز می‌شود گفت که بعثت، «تاریخ را به دو قسم منقسم کرد: قسم قبل از اسلام و قسم بعد از اسلام.» ۱۳۸۷/۵/۹ و می‌توان ادعا کرد: «بعثت پیغمبر خاتم ﷺ از لحاظ اهمیت، در رأس همه حوادث بزرگ و کوچک تاریخ بشر قرار می‌گیرد.» ۱۳۷۶/۹/۷. از طرفی «نعمت بعثت و برانگیختن پیامبر اعظم ﷺ برای بشریت از همه نعمت‌های الهی در طول تاریخ بزرگتر است.» ۱۳۹۰/۴/۹؛ به‌همین دلیل «روز مبعث، عید همه است؛ نه فقط عید مسلمانان.» ۱۳۸۴/۶/۱۱؛ یعنی «عید بشریت است... چون از اولین لحظات بعثت و وحی بر نبی‌اکرم ﷺ همه وسایل برای صلاح و اصلاح جامعه بشری، در آیات قرآن مورد توجه قرار گرفت.» با این نگاه، «بعثت پیغمبر ﷺ، اوج رحمت پروردگار بر بنی‌بشر و انسانیت بود.» ۱۳۶۹/۱۱/۲۵ و حقیقت این است که «اگرچه امروز بسیاری از کسان در عالم هستند که مستقیماً خود را در پرتو اشعه بعثت نبی‌اکرم ﷺ قرار نداده‌اند؛ یعنی غیرمسلمانان؛ اما همان‌ها هم از پرکات این بعثت، تاکنون منتفع شده‌اند.» ۱۳۷۶/۹/۷

ادامه از بالا

• **برانگیختگی برای نجات انسان و استقرار نظام صلاح**

«بعثت دارای ابعاد و جهاتی است. رشته‌های نوری که از این حادثه بر بشریت تابیده است، یکی دو تا نیست.» ۱۳۹۱/۳/۲۹. به بیان دیگر «بعثت متعلّق به انسان و برای انسان است؛ انسان هم لایتنایها است و ابعاد عظیمی دارد و محدود در جسم و در ماده و در زندگی چند روزه دنیا نیست؛ فقط محدود در معنویات هم نیست؛ محدود در یک قطعه مشخصی از تاریخ هم نیست... بعثت، برای این انسان و برای سرنوشت این انسان و برای هدایت این انسان است.» ۱۳۷۷/۸/۲۶

با این توصیف، هرچند نمی‌توان همه ابعاد و حقیقت بعثت را مشخص کرد؛ اما می‌توان بخشی از آن را در چند نکته بر شمرد: اول اینکه «بعثت نبی‌اکرم ﷺ در درجه اول، دعوت به توحید بود. توحید صرفاً یک نظریه فلسفی و فکری نیست؛ بلکه یک روش زندگی برای انسان‌هاست.» ۱۳۸۲/۷/۲۰ دوم اینکه درباره «فرستادن پیامبران ﷺ... در قرآن مکرز در مکرز تعبیر شده است به بعثت، برانگیختن... «بعث» است، برانگیختن است، یک حرکت معمولی درس‌آموز نیست.» ۱۳۹۸/۱/۱۴ بلکه به این معناست که «برانگیختگی پیامبر به برانگیختگی انسان‌ها منتهی می‌شود و جامعه را برانگیخته می‌کند؛ انسان‌ها حرکت می‌کنند.» ۱۳۹۹/۱۲/۲۱

به تعبیر دیگر، «یعنی برانگیختگی برای نجات انسان و برای نجات بشر؛ بعثت یعنی استقرار نظام صلاح و سداد در میان جامعه بشری.»؛ ۱۳۹۵/۲/۱۶ لذا مثلاً «افلاطون یا سقراط؛ اینها هم کسانی بودند که به

• **مبعث، مهمترین راه سعادت انسان**

احترام ما به این عید و صاحب آن، تابع شناختی است که از این نعمت عظیم الهی داریم و به‌همان اندازه که این نعمت را بزرگ ارزیابی کنیم، خود را بدهکار و موظف می‌دانیم که شکرگزار باشیم. بعثت پیغمبر اکرم ﷺ در برهه‌ای از تاریخ اتفاق افتاد که تقریباً جامعه عرب در نهایت سقوط یون و از هیچ مزیتی در جهت علمی، فرهنگی، اقتصادی و انسانی، برخوردار نبود؛ ولی بعثت آن حضرت، تمدنی را در جامعه عرب پایه گذاشت که منشأ ترقی و توسعه در کل جهان شد. بعثت پیامبر ﷺ، رشد ارزش‌های انسانی را در جامعه به‌همراه داشت و عدالت، آزادی، شرافت و کرامت انسان از آثار بعثت پیغمبر اکرم ﷺ و تعالیم ایشان است که هنوز هم پایدار می‌باشد. این آثار عمدتاً با زندگی انسان‌ها در این جهان ارتباط دارد.

برای درک اهمیت بعثت برای انسانیت، باید دید که خود پیغمبر اکرم و اهل‌بیت صلوات‌الله علیهم اجمعین، چه ارزشی برای انسان قائل بودند، کرامت انسان‌ها را در چه می‌دیدند و نقشی که این دین می‌تواند در سعادت انسان‌ها داشته باشد، منحصر به همین‌هاست یا همه این‌ها فرع چیز دیگری است.

• **اهداف انبیای الهی**

امیرالمؤمنین ﷺ در خطبه نخست نهج‌البلاغه و در موضوعی دیگر از این کتاب شریف، در تبیین اهداف انبیای الهی می‌فرماید: خداوند فطرت انسان را طوری خلق کرده که خود به خود گرایش به خدا داشته و عهد و پیمانی

بشریّت چیزهایی یاد دادند؛ اما آنها «بعث» نیست؛ انبیا ﷺ از آن قبیل نیستند؛ انبیا بعثت دارند. بعثت پیامبر مکرم و معظم اسلام ﷺ هم، برترین بعثت‌ها، جامع‌ترین بعثت‌ها، کامل‌ترین بعثت‌ها و ماندگارترین بعثت‌هاست.» ۱۳۹۸/۱/۱۴

سوم اینکه «بعثت پیغمبر ﷺ در واقع بعثت رحمت است. با این بعثت، رحمت الهی شامل حال بندگان خدا شد؛ این راه، جلوی انسان‌ها باز شد؛ عدالت را مطرح کرد، امنیت و سلامت را مطرح کرد.» ۱۳۸۹/۴/۱۹ به این معنا که بعثت «بشارت به‌همین زندگی آرام، زندگی همراه با عدالت، زندگی متناسب با ساخت بشر است.» ۱۳۸۹/۴/۱۹؛به‌عبارت بهتر «بعثت نبی‌اکرم ﷺ، یک حرکت عملی بود تا بشر را از یک سو به سرنزل کمال فردی، روحی و معنوی و از سوی دیگر به تعالی زندگی اجتماعی و اصلاح وضع جوامع برساند.» ۱۳۷۴/۹/۲۹ لذا «از اولین لحظات بعثت و وحی بر نبی‌اکرم ﷺ همه وسایل برای صلاح و اصلاح جامعه بشری، در آیات قرآن مورد توجه قرار گرفت.» ۱۳۶۹/۱۱/۲۴ چهارم اینکه «پیغمبران الهی هر کدام که آمدند، قافله سرگردان بشری را به سوی کمال و علم و اخلاق و عدالت راندند و آنها را یک قدم به مراحل کمال انسانی نزدیک کردند. همه خردورزی‌های بشر در طول تاریخ، ناشی از تعالیم پیغمبران است.» ۱۳۸۴/۶/۱۱ «بی‌شک علم و تمدّن بشر، خلّقیات نیکو در میان انسان‌ها، عادات خوب و بسیاری از این مقوله چیزها، اگر ظاهرّاً هم به ادیان متصل نباشد، در ریشه اصلی، جوشیده از ادیان و معارف الهی است و در رأس آنها بعثت نبی‌مکرم اسلام ﷺ است.» ۱۳۷۶/۹/۷؛ لذا «هرچه زمان به جلو

می‌رود و بشر با تجربه‌های گوناگون، نواقص زندگی خود را، آسیب‌های خود را بیشتر ادراک می‌کند، ابعاد گوناگون بعثت نبی مکرم ﷺ بیشتر خود را نشان می‌دهد.» ۱۳۸۸/۴/۲۹

• **انقلاب اسلامی، ادامه بعثت**

نکته مهم دیگر اینکه «بعثت فقط یک حادثه تاریخی برای یک برهه معینی از زمان نبود؛ برای همه دوران تاریخ است.» ۱۳۹۴/۲/۲۶ به‌عبارت دیگر «بعثت، یک امر دائمی برای بشر است.» ۱۳۷۲/۱۰/۲۰؛ یعنی هر وقت که زمینه عالم و زندگی بشر از معنویت تهی شود، همین معارفی که قرآن کریم به آن ناطق است، می‌تواند در هر زمانی بیاید و آن خلأ را پر کند.» ۱۳۷۲/۱۰/۲۰ از طرفی دیگر، «جبهه مقابل بعثت، جبهه جاهلیّت است.» ۱۳۹۵/۲/۱۶ و «جاهلیّت را یک امر مربوط به یک مقطع تاریخی مشخص و معینی نباید دانست... جاهلیّت مخصوص آن روز نیست؛ جاهلیّت ادامه دارد؛ همچنان‌که بعثت ادامه دارد.» ۱۳۹۵/۲/۱۶ بر همین اساس است که «ملت ایران که پشت سر یک شخصیت عظیمی مثل امام بزرگوار ﷺ قرار می‌گیرد... یک بنای بوسیده طاغوتی خبیث چندهزارساله را در مهم‌ترین نقطه منطقه؛ یعنی در ایران به هم می‌ریزد و یک بنای اسلامی درست می‌کند، همان ادامه بعثت پیغمبر است.» ۱۳۹۸/۱/۱۴ و «ملت ما، حرکت و بعثت عمومی و برانگیختگی ملی تاریخی خود را در انقلاب، ادامه آن بعثت عظیم نبوی دانسته.» ۱۳۷۸/۸/۱۵ در مقابل نیز، جبهه جاهلیت امروزی و «آنکه با انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی دشمن است، مثل همان دشمنان صدر اسلام، با بعثت اسلامی و با حرکت توحیدی دشمن است.» ۱۳۹۸/۱/۱۴

مبعث، بزرگترین عید بشریت

آیت‌الله مصباح یزدی رحمۃ‌الله‌علیه

برخی از نواندیشان مدعی هستند، با قطع وحی و نبوت، عقل جای آن را می‌گیرد. علامه مصباح یزدی رحمۃ‌الله‌علیه معتقدند قبل از این‌که انبیا رحمۃ‌الله‌علیهم مبعوث بشوند هم، عقل بود و انبیاء برای کمک کردن به عقل مبعوث شدند؛ «وَيُثَبِّرُوا لَٰهُمْ ذَقَائِنَ الْعُقُولِ» (خطبه اول نهج‌البلاغه)؛ زیرا عقل غبار می‌گیرد و زیر پرده‌هایی از هوا و هوس‌ها مدفون می‌شود و به‌همین دلیل کسانی که ادعای عقل دارند؛ ولی دین را زیر پا می‌گذارند چه فسادهایی به‌بار می‌آورند، چه حرف‌های بی‌منبایی می‌زنند و چه رفتارهای نامعقولی دارند و این همان جاهلیت است که الآن با شکل و لعابی دیگر رخ نموده است.

ظلمانی هوای نفس را برانگیزانند، گردگیری و غبارزدایی کنند تا عقل روی کرسی حکومت خودش بنشیند، نورافشانی کند و راه را برای مردم روشن کند. وظیفه چهارم انبیاء با توجه به «وَيُخَيِّجُوا عَلَیْهِم بِالْأَبْلَغِ» این است که پیام‌هایی که خدا داده، توسط انبیا به مردم برسد و حجت را بر انسان‌ها تمام کنند؛ زیرا بسیاری از اختلافات، مشاجرات و نبردها به‌دلیل اختلاف نظر مردم درباره حق است و خدا انبیا را فرستاده تا میزانی برای شناختن حق و باطل باشند و راهی برای راهنمایی مردم نشان بدهند.

همه انبیا امت خود را بشارت به نبی بعدی و تکمیل دین و شریعت می‌دادند. ویژگی پیغمبر اسلام رحمۃ‌الله‌علیه در مقام تشریح این است که در میان ۱۲۴هزار پیغمبر، تنب پیغمبری

خمس

• ویژه‌نامه عید مبعث پیامبر اعظم رحمۃ‌الله‌علیه

• هفته‌نامه افق حوزه • دوشنبه ۲۴ بهمن ۱۴۰۱

• ۲۲ رجب‌المرجب ۱۴۴۴ • ۱۳ فوریه ۲۰۲۳

• **بعثت امت اسلامی...**

نکته پایانی اینکه «بزرگداشت مبعث، بیش از آنچه صرفاً تجلیل از یک خاطره گرامی باشد، مطرح کردن درس‌های بزرگ بعثت پیغمبر است که امروز همه بشریّت – به‌خصوص جامعه مسلمانان – به آنها نیاز دارد.» ۱۳۸۲/۷/۲ و اولین درس و وظیفه در این مسیر، «معرفی بعثت است؛ در درجه اوّل افکار عمومی دنیا باید بشناسند مفهوم و معنای بعثت اسلام را؛ این نقطه بسیار مهمّی است.» ۱۳۹۶/۲/۵؛ لذا «وظیفه ما مسلمان‌هاست که با رفتار خود، با گفتار خود، با عزم و اراده خود، این پیام را در مقابل چشم مردم جهان قرار دهیم.» ۱۳۷۹/۸/۴ دوم اینکه «پیغمبر ﷺ ایستاد؛ نفرمود؛ این یک واقعیت است و با این واقعیت چه می‌شود کرد. بعضی کسان ضعیف‌ها و بی‌همتّی‌های خود را این‌طور توجیه می‌کنند: واقعیتی است، چه کار کنیم؟ واقعیتی که باید در مقابل آن تسلیم شد، این نیست... واقعیت‌هایی را که عده‌ای با تکیه به سرنیزه و زور علیه عده‌ای دیگر به وجود آورده‌اند، باید به هم زد.» ۱۳۸۱/۷/۱۳ «اساساً «ایستادگی، ایستادگی می‌آفریند... ایستادگی اول بعثت، منجر می‌شود به استقامت عجیب سه سال در شعب ابی‌طالب... این است راه برخاستن امت اسلامی؛ بعثت امت اسلامی این است.» ۱۳۸۷/۵/۹ و سوم اینکه ایستادگی کنیم؛ چون «هر انسان مسلمانی وظیفه دارد که بعثت نبوی را در زندگی شخصی خود و در دنیای خود تحقّق ببخشد و با ایمان و عمل و حرکت به سمت آن هدف‌هایی که در بعثت نبی اکرم ﷺ وجود داشته است، خود را به بهشت سعادت الهی و معنوی واصل و نائل بکند.» ۱۳۶۸/۱۲/۴

حال این سؤال مطرح است که آیا بعد از غیبت امام عصر رحمۃ‌الله‌علیه، مردم اجتماعی به شناختن معارف قرآن و تفسیر مجملاتش ندرانند.

خدای متعال راهی را در بین امت قرار داد که کسانی بتوانند، این نقش امام را ادامه دهند و فرمایشات پیغمبر و ائمه اطهار رحمۃ‌الله‌علیهم را بیاموزند و به دیگران تعلیم بدهند؛ زیرا «العلماء ورثة الانبیاء».

این کار از راه وحی و الهام خاص نیست؛ بلکه راهش این است که کسانی بروند درس بخوانند و آن نقشی را که امام باید در جامعه ایفا کند، در یک مرتبه نازلی ایفا کنند: ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾.

از زمان غیبت تا کنون هیچ‌گاه زمین خالی از علمایی نبوده که بتوانند راه صحیح اهل‌بیت رحمۃ‌الله‌علیهم را به مردم نشان بدهند و در نتیجه همان‌طور که ما برای مبعث به‌عنوان بزرگ‌ترین نعمت الهی برای سعادت ابدی احترام قائلیم، باید در مرتبه نازل‌تری برای وجود علمای بزرگ هم، این احترام را قائل باشیم؛ چون این‌ها هستند که هدف بعثت را ادامه می‌دهند و نقش امام معصوم رحمۃ‌الله‌علیه را در این زمان ایفا می‌کنند.

بی‌جا نیست که ما در میان علمای بزرگ‌مان برای حضرت امام رحمۃ‌الله‌علیه و جانشین شایسته‌شان لقب امام را انتخاب کرده‌ایم؛ برای این‌که این بزرگواران هرچند مقامی غیبی و خارق‌العاده ندارند؛ ولی مرتبه‌ای از وظایف امامت را عهده‌دار هستند و تأثیرشان در جامعه مثل تأثیر پیغمبر و امام در جامعه است.

بود که فرمود: دستورات اسلام تا روز قیامت کافی است و اگر این‌ها را درست عمل کنند، به سعادت دنیا و آخرت خواهند رسید.

اگر ما این را باور را داشته باشیم که سعادت دنیا و آخرت ما در گروهی عمل به شریعت اسلام است - که قطعاً چنین می‌باشد- باید رفتار و عملکرد ما بهتر از این باشد.

• **علمای دین، رهروان انبیاء و ائمه اطهار رحمۃ‌الله‌علیهم**

اراده الهی بر این تعلق گرفته بود که بعد از رحلت پیغمبر اکرم رحمۃ‌الله‌علیه تا حدود دویست و پنجاه سال، دوازده معصوم که در تفسیرشان اشتباه نکنند، در میان مردم حضور داشته باشند تا میراث پیغمبر رحمۃ‌الله‌علیه را تفسیر کنند و چراغ هدایت جامعه اسلامی قرار گیرند تا قرآن در جامعه بتواند نقش خودش را ایفا کند.